

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK

Mobbning i skolan

**Hur lärare på ULV(Utländska lärares vidareutbildning)- och VAL
(Vidareutbildning av lärare) - programmen hanterar och förebygger
mobbing i klassen.**

Mayada Abdulsattar & Zeena Kaleed

Abstract

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: ULV-projekt, LAU 925
Nivå: Grundnivå
Termin/år: VT/2016
Handledare: Stuffan Stukat
Examinator: Rolf Lander
Rapport nr: VT16 IPS LAU925:1
Nyckelord: Mobbning, diskriminering, kränkande behandling, trakasserier, förebyggande, hantering, ULV, VAL

Syfte

Syftet med vår uppsats är att försöka ta reda på hur läraren i ULV och VAL programmen hanterar och förebygger mobbning i sina klasser. Vi vill få olika tips och råd om hur vi ska hantera och förebygga mobbning i svenska skolor.

Metod

Vi skickade enkätfrågor till 50 lärare från VAL-projektet - vidare utbildning för svenska lärare och till ULV-projektet - vidare utbildning för utländska lärare. Vi vill jämföra vad vi kommit fram till i vår enkätundersökning med vår litteraturgenomgång och dra slutsatser av det.

Resultat

Resultatet av den enkätundersökning som vi gjorde bland lärare som studerar på VAL-respektive ULV-projektet på Göteborgs Universitet visar att det är betydligt fler lärare med erfarenhet från undervisning i svensk skola som har kunskap om att det enligt Skollagen är straffbart att kränka eller mobba en annan människa.

Det måste finnas en Likalbehandlingsplan på varje skola och det måste också finnas en handlingsplan för hur man ska arbeta med trakasserier, kränkande behandling och mobbning. Bland ULV- lärare var det bara en minoritet som kände till att det finns metoder att arbeta med mot mobbning.

Det finns ett stort utbildningsbehov bland ULV- lärare när det gäller hur skolor i Sverige arbetar mot mobbning och kränkande behandling. Samtliga VAL-lärare känner till att det är lärarens ansvar att ingripa i en mobbningsituation. När det gäller ULV-lärare var det bara hälften som visste det. Genomgående kunde vi se utifrån svaren att VAL-lärarna är medvetna om antimobbingsplaner och rutiner vid en mobbningsituation, medan ULV-lärarna inte vet hur de ska reagera eller var de ska vända sig för hjälp och stöd i en sådan situation.

Förord

Vi är två lärare med utländsk lärarexamen. Vi har varit yrkesverksamma i våra hemländer i ca 4-5 år. Vi har intresserat oss för mobbning som ämne och vi är nyfikna på hur lärare kan hantera mobbning och förebygga det i sin klass. Vi tror att vi kan ha nytta av andra lärares ideer och råd.

Vi vill också tacka vår grupp - vi fick många idéer och tips genom att diskutera våra frågeställningar med dem och ta del av deras åsikter. Dessutom vill vi tacka bibliotekarien som hjälpte oss att hitta bra referenser till uppsatsen. Stort tack till vår handledare och våra familjer.

Sammanfattning

Syftet med vår uppsats är att försöka ta reda på hur läraren hanterar och förebygga mobbning i sin klass. Vi vill få olika tips och råd om hur vi ska hantera och förebygga mobbning. Mobbning är ett stort problem och det finns ingen färdig lösning till detta problem, men alla försöker hitta vägar för att hantera det och förebygga det på olika sätt. Vi ska först 1) definiera mobbning och 2) beskriva olika typer av mobbning och även 3) förklara begreppet. Vi ska också 4) ta reda på vad Skolverket har skrivit om mobbning.

Vi kommer att skicka ut en frågeenkät till våra klasskamrater på ULV och VAL – programmen. Vi vill 5) jämföra detta med vad vi kommer fram till i vår enkätundersökning som finns i vår rapport.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
Inledning	3
1. Inledning och problemområde	3
2. Syfte och frågeställningar	6
3. Litteraturgenomgång	6
3.1 Definitioner av mobbning	7
3.2 Centrala begrepp	8
3.2.1 Kränkande behandling	8
3.2.2 Trakasserier	8
3.2.3 Diskriminering	9
3.3 Typer av mobbning	9
3.3.1 Tyst mobbning	9
3.3.2 Verbal mobbning	9
3.3.3 Fysisk mobbning	9
4. Lagar	10
4.1 Läroplan för grundskolan, förskoleklass och fritidshem 2011	11
4.2 Läroplaner och skollagar från 1962-2011	12
4.3 Tidigare forskning	15
5. Modeller för arbete mot kränkande behandling	16
5.1 Olweusprogrammet	17
5.2 Friends	17
5.3 Farstametoden	18
6. Läraren är ledaren	19
6.1 Förebyggande arbete mobbning i skolan	20
6.2 I klassen	21
6.3 Olika sätt att hantera mobbning	22
7. Metod	23
7.1 Val av metod	23
7.2 Urval och svarfrekvens	24
7.3 Enkät och bearbetning av data	25
7.4 Studiens tillförlitlighet	26
7.5 Etiska aspekter	26
7.6 Enkätfrågor	27
8. Resultat	28
8.1 Beskrivning och analys av enkätdata	28
8.2 Hur tolkar läraren på ULV och VAL begreppet mobbning?	28
8.3 Hur kan läraren hantera mobbningssituationer i klassrummet?	29
8.4 Vad anser läraren att de kan göra för att förebygga mobbning enligt deras erfarenhet?	30

9. Diskussion och avslutande reflektioner	33
9.1 Hur tolkar lärare på ULV och VAL begreppet mobbning?	33
9.2 Hur kan läraren hantera mobbningsituationer i klassrummet	34
9.3 Vad anser lärarna att de kan göra för att förebygga mobbning enligt deras erfarenheter?	36
9.4 Olika förslag eller tips från klasskamrater för att förebygga mobbning.....	38
10. Slutsats.....	39
Referenslista.....	41
Bilagor	43

Inledning

1. Inledning och problemområde

Alla barn har rätt att gå till skolan utan att känna sig rädda eller trakasserade. Inga föräldrar ska behöva oroa sig när barnen går till skolan att de riskerar att utsättas för mobbning. Alla har demokratiska rättigheter och ska kunna känna sig säkra på att mobbning inte förekommer i deras skola. (Olweus 1999. s 29).

Dan Olweus är en känd mobbningsforskare och han är professor i psykologi vid universitet i Bergen och har ägnat mer än 20 års forskning åt mobbning. Han berättar om ett flertal händelser med mobbning som har fått konsekvenser i skolorna. Skolpojken Philip Carpenter drevs i döden av mobbning. Han hängde sig efter att under en längre tid ha hotats, förödmjukats och "körts med" av tre klasskamrater. Till slut, när den blyge 16-åringens anteckningar stals dagen före en viktig skrivning, orkade han inte mer. Philip var rädd för att berätta händelsen för föräldrarna och bestämde sig för att dö. Då han kom hem från skolan hängde han sig med ett rep i dörren till sitt rum. (Olweus, 1991.s 6).

En annan exempel av mobning som har hänt nyligen. I en artikel ur Aftonbladet under titel – (Pappan: Han mobbades-men fick ingen hjälp). Berättar en pappa att sitt barn har blivit mobbat under längre tid utan att få hjälp från sin skolan till en dag han huggade på en kniv från den mobbaren. "Den mordmisstänkte 14-åringen blev enligt flera uppgiftslämnare mobbad före knivattacken i skolan.Hans pappa säger till Aftonbladet att pojken fick uppsöka sjukhus före jullovet efter en misshandel och att en mobilfilm från händelsen spreds bland eleverna.– Jag ringde till skolan och berättade att han mådde dåligt, men de gjorde inget, säger pappan till Aftonbladet".(Aftonbladet, 2016).

Olweus ville genom att göra en undersökning ta reda på hur många gånger läraren reagerar för att förhindra mobbning i skolan. Olika elever på olika nivåer i skolan fick svara på formulerade frågor. Ungefär 40 % på låg- och mellanstadiet samt 65 % på högstadiet svarade att de har blivit utsatta för mobbning. De svarade "att läraren bara "en gång" eller "aldrig" reagerat på något sätt för att hindra mobbning". Cirka 65 % av eleverna på låg- och mellanstadiet och 80 % av eleverna på högstadiet svarar "att klassföreståndare inte har berättat om mobbning för dem". Resultatet visar också att det är mest på högstadiet som

läraren har en begränsad roll när mobbnings- situationer sker. Så den enda som lärare gör att de kontakta de inblandade eleverna och berätta för dem om mobbning.

Det är ett faktum att man inte kan bortse från att det finns olikheter mellan skolor, liksom att det finns lärare i skolor som talar om mobbning med de elever som har varit inblandade i en mobbningsituation några gånger eller fler gånger än genomsnittet. Ungefär 65 % av elever på låg- och mellanstadiet och 45 % av elever på högstadiet som har blivit mobbade sa att ”*ingen vuxen hemma*” har berättat för dem om mobbning. Det innebär att föräldrar till båda elevgrupperna (mobbade och mobbare) har en begränsad information om mobbning eller talar inte så mycket om det med sina barn. (Olweus, 1991.s 14-15).

Olweus hävdar att cirka 100 000 elever förföljs varje år i Sverige. ”Det finns en brist på kunskap om varför unga elever försöker ta sina liv i skolorna”. Detta går att läsa i en artikel i Svenska Dagbladet från den 9 december 2003. Artikeln refererar till en undersökning som kom fram till att självmordsförsök förekom i fyra av tio grundskolor och i hälften av gymnasieskolorna. Det var bara några skolor som satsade på att förhindra mobbning. Skolorna hoppades att det inte skulle hända igen eller de tyckte att förklaringen och orsaken till händelserna fanns hos de inblandade eleverna. Det sågs inte som ett strukturellt problem utan bara som en isolerad händelse. Fem elever i åldersgruppen 7-15 år begår självmord varje år. I åldersgruppen 15-19 år är antalet självmord ungefär 30-40 elever.

Det finns ingen forskning som kan påvisa att anledningarna till självmorden hos dessa unga elever är mobbning men man bör undersöka det. Oavsett orsakerna behöver skolorna ha beredskap att förhindra mobbning. (Herlin& Munthe, 2011.s 78 och189).

Höistad (2001) berättar att den mobbade eleven inte får någon bra hjälp eller något stöd från sina skolor.

Det beror på att de inte har tillräckligt med kunskap om mobbning och hur de ska förhindra det. De vågar inte reagera för att de tror att det inte är en allvarlig händelse. Han säger också att både skolan och föräldrarna bör bli uppmärksamma på och reagera på varje situation där mobbning kan misstänkas. (2011,s 73).

I en artikel i Svenska Dagbladet har skrivit att: ”på de fall från 2010 där Barn- och elevombudet, BEO, kritiserar skolor för brister i hanteringen där elever utsatts för kränkande behandling. I 21 av 66 fall har eleven som utsatts för mobbningen bytt skola. I två av fallen

har rektorn, enligt anmälningarna, uppmanat den mobbade att flytta. Bara i fyra av fallen har skolan flyttat på elever som utsatt andra för mobbning”. (SvD, 2011).

Skolans uppgift är att förhindra våld och samtidigt skapa en trygg lärandemiljö i skolan. Skolans ansvar är att hjälpa eleverna att utvecklas båda kognitivt och socialt. Det är också viktigt att elever och vuxna lär känna varandra både i klassen och i skolan genom olika aktiviteter. Detta kan skapa ett balanserat samspel mellan elevers lärande och gemensamma aktiviteter(Ellmin, 2014.s 167).

I en debatt i en artikel i Dagens nyheter Lars Arrhenius, Friends, och Ditte Karlsson, Lärarförbundet student skriver att: ” Mer än 60. 000 elever utsätts för mobbning i den svenska skolan, och nivån har varit konstant i 20 år. Skolvärlden behöver kompetensutvecklas i normkritik och annat förebyggande arbete mot mobbning. Stöd skolan med ett trygghetslyft”. (DN, 2015).

Det är viktigt att all skolpersonal känner ett ansvar för att förebygga de beteenden som kan leda till mobbning på olika platser; i klassen, korridoren, i matsalen eller på skolgården. Även vaktmästaren och matsalspersonalen har ansvar att förhindra mobbning. (raddabarnen.se).

Skollagen har ställt ett krav som betyder att läraren måste vara medveten om varje elev. Enligt Kap 3 & 3

ska alla barn och elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt för att nå utbildningsmålen. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. (Herlin & Munthe, 2011.s 192).

Föräldrarna har också ansvar.

De bör tala om för läraren om deras barn har blivit utsatt för mobbning. Om mobbningen inte upphör bör de tala med rektor, sedan kommunen. Om inte det hjälper vända sig till Skolverket. Även läraren har ansvar att hålla koll och observera om kollegor mobbar elever. (Höistad, 2001.s 106).

”Tyvärr händer det ofta att läraren och skolledaren ofta blundar för och inte ser att mobbning sker i skolan” (Olsson s 32)). Eller lärare istället att hantera mobbning de bestämmer att det är den mobbade felet. Berättar Lars Arrheniu i en artikel i Svenska Dagbladet (Sv, 2011).

Man ser tydligt att det finns ett stort problem som alla måste bli medvetna om, dessutom hitta olika vägar och sätt för att hantera och förebygga mobbning. Mobbning har varit och är fortfarande en allvarlig händelse som har varit och fortfarande är av stort intresse för flera forskningsprojekt och studier. I vår uppsats har vi intresserat oss för att titta närmare på mobbningsproblem och försöka hitta lämpliga lösningar på hur läraren kan hantera mobbning i sin klass.

Hur kan han/hon arbeta för att förebygga det? Vilken roll har läraren i dagens skola? Vad ska läraren göra för att skapa en trygg miljö för sina elever? Vi har valt att skicka enkätfrågor till våra klasskamrater i VAL-projektet (lärare i vidareutbildning) och ULV-projektet (utländska lärare i vidareutbildning). Vi vill lyfta fram olika sätt som lärare kan hantera och förebygga mobbning i sin klass tack vare olika erfarenheter från olika kulturer. VAL-lärare berättar om erfarenheter från Sverige, och ULV-lärarna om erfarenheter från sina hemländer.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med den här uppsatsen är att studera hur läraren kan hantera och förebygga mobbning i klassrummet genom att få olika idéer och tankar från läraren i VAL och ULV programme.

1. Hur tolkar läraren på ULV och VAL begreppet mobbning?
2. Hur kan läraren hantera mobbningssituationer i klassrummet?
3. Vad anser lärarna att de kan göra för att förebygga mobbning enligt deras erfarenheter?

3. Litteraturgenomgång

Här kommer vi att redogöra för olika definitioner av mobbning, ett antal begrepp samt olika typer av mobbning. Vi ska också ge en översikt av vad skolverket säger, vidare förklarar vi lärarens roll och hur läraren kan hantera och förebygga mobbning i sin klass. Vi avslutar genomgången med hur andra forskare ser på mobbning.

3.1 Definitioner av mobbnin

I en artikel på Dagens Nyheter som har publicerat den (2011-01-28) förklarar den ursprung till ordet mobbning:” Den förste som använde ordet mobbning var etologen Konrad Lorenz (1903–1989) när han beskrev hur djur attackerade i flock. n Först på 1960-talet använde en svensk läkare samma ord om barns beteende på skolgårdar.” Samtidigt finns det en definition till mobbning”. (DN, 2011) . Forskare har definierat mobbning på olika sätt men innehållet är nästan detsamma. Thors berättar i boken ”Utstött” hur Dan Olweus definierar mobbning;

Min generella definition av mobbning, som formulerades redan på 1980-talet, är att en elev blir mobbad när han eller hon upprepade gånger eller under viss tid utsätts för negativa handlingar från en eller flera andra elever(Thors, 2007, s 57).

Olweus har en annan definition av begreppet mobbning som han har skrivit själv i sin bok

Mobbning bland barn och ungdomar från 1999. Han hävdar att: Man brukar tala om mobbning när en eller flera personer, vid upprepade tillfällen och under en viss tid, säger eller gör kränkande och obehagliga saker mot någon som har svårt att försvara sig(Olweus, 1999 s 9).

Dessutom definieras mobbning som en person som behandlas på ett dåligt sätt några gånger under en begränsad tid av en eller flera personer.

Det finns en obalans i styrkeförhållandet mellan parterna. Den som blir utsatt för de negativa handlingarna har problem med att försvara sig och är nästan hjälplös inför den eller de som plågar honom eller henne(Hoiby, Levin, Thulin.2006.s 9).

Man kan se lite skillnader mellan de här definitionerna och de följande definitionerna. Höistad tänker att de negativa behandlingarna sker under lång tid och inte under en viss tid. Mobbning ”är när en eller flera personer upprepade gånger, under en längre tid, utsätter en eller flera individer för medvetna, aktiva destruktiva handlingar och/eller uteslutning”(Höistad, 2001.s 73).

Det är också mobbning när några elever uttrycker sig aggressivt mot en elev, enligt Heinemanns definition, ”mobbning definieras som en aggression som tar sig uttryck i form av en grupp elever mot en annan elev, ett flock- eller grupp beteende”. Heinemann (1987) betraktar alltså mobbning som gruppvåld från flera individer, riktat mot en enskild individ eller ett fåtal individer. (Ellmin, 2014. s 45).

Olsson förklarar mobbning som en brist på balans mellan två individer. En person som känner sig stark mobbar en person som befinner sig i underläge. Det betyder också att syskon utsätter varandra för mobbning när de bråkar med varandra. Olsson menar att en konflikt mellan två jämnstarka personer inte räknas som mobbning. (Olsson.2013,s 28).

Vi har fört fram några definitioner som nästan alla innehåller samma förklaring till begreppet mobbning. Vi håller med Olweus att mobbning sker när det finns upprepade negativa handlingar som en individ eller en grupp utsätter någon för som har svårt att försvara sig själv några gånger under en viss tid. Här är lärarens och skolpersonalens roll tydlig. De bör bli mer uppmärksamma och mer observanta genom att vara i närheten av barnen och försöka försvara och hjälpa dem. Dessutom bör läraren jobba intensivt på olika sätt för att stoppa mobbning i sin klass.

3.2 Centrala begrepp

I uppsatsen använder vi olika begrepp; Kränkande behandling, diskriminering, trakasserier och mobbning. Det är av stor vikt att vi alla som jobbar i verksamheterna känner till de begreppen och får kunskap om dem för att vi ska kunna bedriva vårt arbete på kreativt och effektivt sätt mot mobbning, kränkande behandling, diskriminering och trakasserier. Nedan förklarar vi begreppen.

3.2.1 Kränkande behandling

Kränkande behandling är när barns eller elevers värdighet kränks. Dessa handlingar kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. Kränkningarna kan vara synliga och handfasta men också dolda och subtila. De kan uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjligande eller fysiskt våld. Att frysa ut någon eller hota någon räknas också som kränkningar.(Skolverket utvärdering av metoder mot mobbning 2011,s 34).

Det innebär också att kränkande behandling ”är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns eller elevers värdighet”. (Skolverket allmänna råd, 2014, s 8).

3.2.2 Trakasserier

Sker i samband med kränkande behandling och det räknas som en form av kränkande behandling. I den här formen blir en eller flera elever illa behandlade, förolämpad, hotad eller kränkt på grund av sin religion, idéer, kön, etnicitet och trosuppfattning och/eller tillhörighet och sexuell läggning. (Skolverket 2009,s 7-8).

3.2.3 Diskriminering

Diskriminering innebär att ett barn eller en elev missgynnas, direkt eller indirekt, av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder(Skolverket allmänna råd, 2014,s 8-9).

3.3 Typer av mobbning

3.3.1 Tyst mobbning

Den vanligaste formen av mobbning är svårast att upptäcka. Den formen av mobbning är den allra vanligaste och gör mycket skada. Den kan yttra sig genom t.ex.

att himla med ögonen, inte svara på tilltal, kasta blickar mellan varandra, göra miner, sucka, tystna, vända ryggen till och behandla en person som luft. Den typen av mobbning kan ske öppet eller bakom lärarens rygg. (Höistad, 2001,s 74)

3.3.2 Verbal mobbning

Det här är en annan form av mobbning och den är lättare att upptäcka än den tysta.

Den kan ske genom att viska, hota, anmärka, trakassera, sprida rykten, härma, håna, fnittra eller skämta elakt med andra. Den kan också vara genom att skicka anonyma e-post meddelanden eller sms-meddelanden. (Höistad, 2001,s 75).

3.3.3 Fysisk mobbning

Den tredje formen är lättast att upptäcka. Man kan känna igen den på tecken som blåmärken, sönderrivna kläder etc. Den kan ”utföras så att den ska märkas så lite som möjligt, det gäller ju att inte bli upptäckt ”(Höistad, 2001,s 78-79). Den kan ske genom att tafsa, sparka, slå, dra i håret, stå i vägen, knuffa etc.

4. Lagar

Lagar som är relevanta och ihopkopplade med denna studie är: Skollag (2010:800) kapital 2 & 6 samt Diskrimineringslagen (2008:576) kapital 1 & 3. I första avsnittet presenteras Skollagen och Diskrimineringslagen. (Skolverket.se, 2015). Skollagen är vägledande för skolans verksamhet (Nationalencyklopedin, 2015).

År 2010 utfärdades en ny skollag som kom att ersätta den gamla skollagen (1985:1 100). Elevhälsans ställning stärktes i den nya skollagen. I den nya lagen har alla elever i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, sameskolan och specialskolan rätt till medicinska, psykologiska och psykosociala insatser. Detta innebär att varje elev ska ha tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Dessa har uppdraget att arbeta med den förebyggande och hälsofrämjande elevhälsan. ”Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas”. (Skolverket: 2015b). Skolverket har under åren 2012-2015 beslutat att skolan har rätt till att söka statsbidrag som kan hjälpa till att utveckla och öka personaltätheten inom elevhälsan.(Skolverket.se, 2015).

I första kapitlet 4§ och 5§ Skollagen kan man läsa

att utbildning inom skolväsendet syftar till att förmedla och förankra respekt mellan elever genom att stärka de mänskliga rättigheterna och främja de grundläggande demokratiska värderingarna i skolan samt samhället. Utbildningen ska bidra på ett aktivt sätt till att motverka olika former av kränkande behandling.

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med

grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. (Skolverket 2015).

I sjätte kapitlet formuleras åtgärder mot kränkande behandling av elever i skolan. Åtgärder ska användas av huvudmannen genom att förhindra och förebygga att elever drabbas av kränkande behandling enligt 7 §. Om vi går vidare så kan vi se i 8 § att en plan ska upprättas av huvudmannen varje år. Planen ska innehålla de handlingar och åtgärder som behövs för att

förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Enligt 10 § är läraren och skolpersonalen skyldiga att förmedla och anmäla till skolrektorn om en elev har blivit utsatt för kränkande behandling eller trakasserier på ett sådant sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567). I samband med verksamheten är rektorn skyldig att anmäla till huvudmannen att en elev har blivit utsatt av kränkande behandling. Detta leder till att huvudmannen är skyldig att skynda på och undersöka omständigheterna kring kränkningen. 11 § innebär förbud mot repressalier

huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för repressalier på grund av att barnet eller eleven medverkat i en utredning enligt detta kapitel eller anmält eller påtalat att någon handlat i strid med bestämmelserna i kapitlet. (Skolverket.se 2015).

Femte kapitlet 1 § handlar om trygghet och studiero. Det finns bestämmelser om arbetsmiljö som innebär att undervisningen ska garantera trygghet och studiero för alla elever.

4.1 Läroplan för grundskolan, förskoleklass och fritidshem 2011

Denna text bygger på den nya läroplan som utformades år 2011. Grundskolan är en obligatorisk gemensam skola i Sverige där det finns 9 årskurser. (Nationalencyklopedin 2015). Förskoleklassen är en institution som tar hand om barnen och lär ut okomplicerade kunskaper med koppling till lek. (Nationalencyklopedin 2015). Fritidshemmet är en lokal för yngre barn vilkas föräldrar arbetar eller studerar, barnen eller eleverna vistas där efter skoltid. (Nationalencyklopedin 2015).

Skolans uppdrag är att förmedla kunskaper och värdegrundsfrågor, enligt Skolverket (2014). Det är viktigt att all skolpersonal förmedlar kunskaper om de grundläggande demokratiska värderingarna. Men det är inte tillräckligt att förmedla kunskaper utan också att bedriva undervisning i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna att delta på ett aktivt sätt i samhället (skolverket 2014). Läroplan s.8

Alla elever ska få det stöd de behöver och bli utmanade så att de känner sig trygga och respekterade i sitt dagliga arbete. Detta leder i sin tur till att eleverna ska kunna utveckla sin potential i skolan och att inga elever ska bli trakasserade, kränkta eller diskriminerade. (ibid).

Enligt läroplan för grundskolan (2011) poängteras att alla som jobbar i skolan ska medverka ”på ett företagsamt och effektivt sätt mot kränkande behandling och diskriminering oavsett om de är grupper eller individer”. Lärarens roll är att uppmärksamma elever och samarbeta och samråda med övrig skolpersonal om vidare nödvändiga behandlingar för att motverka och förebygga olika former av diskriminering och kränkande behandling. (Skolverket 2011, s12-13).

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser (LPO 2011).

Skolan fem grundläggande värden enligt styrdokument är:

- ❖ Jämställdhet mellan män & kvinnor
- ❖ Alla människor är lika värda
- ❖ Solidaritet mellan människor
- ❖ Människolivets okränkbarhet
- ❖ Individens frihet och integritet

De värdena ska gestaltas och förmedlas och all skolpersonal ska främja respekt för människors egenvärde. (Skolverket, 2011).

4.2 Läroplaner och skollagar från 1962-2011

Läroplan har förändrats fem gånger från 1962. Förändringarna gäller uppmärksamheten i hög grad till de värdegrundsfrågor som gäller diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Lgr 62 och Lgr 69 som är de första läroplanerna, anses omvårdnad och fostran väldigt viktigt. Arbetet i skolan som utförs av eleverna ska utveckla deras egenskaper för ett demokratiskt samhälle. De första läroplanerna menar även att omvårdnaden är underlaget i skolans verksamhet. Lgr 69 som kom efter Lgr 62 har nästan samma innehåll, det finns bara små skillnader. Några ord som har skilt läroplanerna åt är t.ex. (elevernas sociala utveckling) har förändrats till (Skolans sociala fostran skall utveckla... osv).

Skolan skall därför grundlägga och vidareutveckla sådana egenskaper hos eleverna som kan bära upp och förstärka demokratins principer om tolerans, samverkan och likaberättigande

mellan människor. ”Att väcka respekt för sanning och rätt, för människans egenvärde, för människolivets okränkbarhet och därmed för rätten till personlig integritet är en huvuduppgift”(Lgr 69, s 14-15).

Under Eleven i centrum och Individuell utveckling (Lgr 69, s 13), finner vi formuleringar som

De som verkar inom skolan skall visa aktning för elevens människovärde och av största betydelse är den miljö, som skolan skapar för eleverna och den trygghet och trivsel som de upplever där (Lgr 69, s 10 & 13).

Om vi skulle peka på skillnaderna i ansvarsfrågan så skulle vi säga att i Lgr 62 står det att läraren och rektor är ansvariga och har huvudansvaret i skolan medan i Lgr 69 står det att läraren, rektor och skolstyrelse är ansvariga och har huvudansvaret i skolan.

På 70 – talet kom en ny läroplan som heter Lgr 80. Under *Skolans mål, Fostran och Utveckling* kan vi läsa:

Skolan skall fostra eleverna till insikt om att ingen människa får utsättas för förtryck och att ingen med problem och svårigheter får lämnas åt sitt öde. Var och en har ett ansvar för att försöka minska andra människors smärta, lidande och förnedring.

Det finns ingen stor skillnad i övrigt som skett i Lgr 80 då det gäller värdegrundsfrågor och hur skolan ska arbeta kring de frågorna som t.ex. diskriminering, kränkande behandling, mobbning och trakasseri. Innehållet är fortfarande samma men skillnader har skett i små ordalydelser. I Riktlinjer för arbete, Skolan- ett centrum för arbete står det att:

Omtanke om elevernas psykiska och fysiska hälsa skall prägla skolans arbete och miljö. Såväl lärare som skolläda, elevvårdspersonal och annan personal skall i samverkan med elever och föräldrar verka för en god arbetsmiljö. (Lgr 80, s 20).

Det innebär att skolan måste fundera och tänka på elevernas psykiska hälsa. Den kommande läroplanen Lpo 94 innehåller olika debatter och diskussioner kring mobbning och kränkande behandling i skolan och i samhället under 80-talet. I den nya läroplanen märks även att skolan fick uppdraget att arbeta med eleverna kring värdegrundsfrågor ”Tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa andra människor”. (Kapital 2 mål och riktlinjer).

Personalen i skolan ska arbeta med demokratifrågor, normer och lagar och detta finns även i de gamla läroplanerna ”Skolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att

omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling” (LPO 94).

I denna läroplan ska eleverna diskutera frågor kring värderingar i svenska samhället och hur beteendet får olika konsekvenser. Läraren och annan personal i skolan ”ska vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling”. (Kap2, Mål och Riktlinjer).

I Lgr (2006:67) som kom innan Lpo11 står det att alla skolor måste göra en likabehandlingsplan. I denna likabehandlingsplan ska det vara inskrivet hur skolan arbetar för att förebygga och förhindra kränkande behandling samt trakasserier som sker i skolan. Kränkande behandling och trakasserier skall undersökas av skolan varje år och skolan ska hitta lösningar som förhindrar att kränkningarna fortsätter, enligt Lgr (2006:67). Lpo94 och Lpo11 innehåller inte så stora skillnader när det gäller skolans arbete med värdegrundsfrågor, trakasserier och kränkande behandlingar.

I de både skollagarna (1962:319) och (1985:1 100) tas värdegrundsfrågor och kränkande behandling inte upp i större utsträckning. Bland annat kan man hitta i de allmänna föreskrifterna § 1 i den skollagen som började användas att utbildning har ett mål och målet är att

främja deras utveckling till harmoniska människor och till dugliga och ansvarsställande samhällsmedlemmar samt i kapitel 11:2§ att Skolhälsovården har till ändamål att följa elevernas utveckling, bevara och förbättra deras själsliga och kroppsliga hälsa.

Under flera år har stora förändringar skett och ett stort ansvar kom att läggas på skolorna. En blick på lag (1999:886) kapitel 12 § - ”särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteende”.

I juli trädde nya Skollagen (2010:800) i kraft och under sjätte kapitlet står det ”åtgärder mot kränkande behandling - att motverka kränkande behandling av barn och elever”. Kapitlet är genomgripande och beskriver tydligt vilka som har huvudansvaret och för vilka uppgifter. I kapitlet beskrivs också tydligt vilka åtgärder som ska ske för elever och barn för att motverka kränkande behandling och mobbning och inte bara vilka skyldigheter de har i dagligt skolarbete.

4.3 Tidigare forskning

Mobbning har alltid funnits finns i mänskliga relationer även om det inte alltid har funnits som begrepp. I slutet av 1960-talet började man uppmärksamma mobbning och se det som ett fenomen. I en serie artiklar i Dagens Nyheter skriver läkaren Peter-Paul Heinemann vad som händer i skolan. Men Heinemann förklarar inte varför mobbning förekommer. Han visade bara på problemet och gav exempel på daglig mobbning.

Sedan har flera forskare, Dan Olweus, Anatol Pikas och Zelma Fors undersökt hur vanligt det är med mobbning och vilka mönster som finns i mobbningen. Deras uppdrag var att leta efter förekomsten av mobbning och vilka villkor samt anledningar som kan förklara detta fenomen. Dessutom vilka handlingar det kan vara. Olika sätt att förhindra mobbning har sedan utvecklats och testats. (Thors, 2007.s 47).

Dan Olweus berättade att även om fenomenet mobbning anses vara känt sedan urminnes tider, är det första gången det skrivs och forskas om mobbning. Olika teorier om mobbning finns sedan början av 1970-talet. 1973 kom forskningsrapporten "Hackkycklingar och översittare" ut i Sverige. Det var den första vetenskapliga rapporten om mobbning i skolan. Efter en period kom det fler och fler undersökningar om mobbning och i USA publicerades forskningsrapporterna "Bullies and whipping boys och Aggression in the schools". Under åren därefter har ett antal forskningsrapporter kommit om mobbning, speciellt i de skandinaviska länderna och även i andra länder som Australien, Japan, Irland, Storbritannien, Kanada, USA och Nederländerna. Hittills har problemet med mobbning ökat i olika delar av världen och både forskning om mobbning och intresset för mobbning har ökat i samhället. (Thors, 2007.s 57).

I de första rapporterna om mobbning uppgavs att tio procent av eleverna i grundskolan var utsatta för mobbning, det var mer än väntat. Det är cirka fem till åtta procent elever som blir mobbade under en kortare tid. Medan en till två procent av eleverna blir mobbade under en längre tid. Forskarna betraktar det som en hög andel elever. I undersökningen "Hot och våld i skolan (2011)" redogör man för att nio procent av flickorna på högstadiet kan bli sårade genom knuffar eller stötar med foten, för pojkarna är andelen femton procent. Mobbningen kan drabba pedagogerna också och undersökningen visar att sju procent av de manliga pedagogerna och fem procent av de kvinnliga uppger att de någon gång utsatts för mobbing. Arbetsmiljöverket (2008) hittade ett annat resultat. De redogör för att 42 procent av de

manliga pedagogerna och 29 procent av de kvinnliga på högstadiet har varit med om en våldssituation. På gymnasienivå visade undersökningen att 11 procent av de manliga pedagogerna och fem procent av de kvinnliga drabbats av förtryck.

Andra beskriver mobbning som en tvist, men mobbning måste beskrivas som våld mot enskild, enligt Olweus. Skolorna måste ta ett steg fram och visa, tydligt och kraftfullt, att det inte är acceptabelt att förfölja någon annan. Olweus definition av mobbing och vilka åtgärder som måste sättas in och vad man måste ta itu med är känt i hela världen. Det är många skolor i USA som följer Olweus åtgärdsplan mot mobbing. (Olweus 1999).

Mobbning följer ett mönster, Olweus kallar det ”mobbningsringen”. Kamraterna antar olika sociala roller. Det är medlöpare, hantlangare, passiva mobbare och oengagerade åskådare. Olweus använder också begreppet ”ondskans ring”. Ringen hjälper mobbaren att känna sig stolt och tro att han/hon handlar rätt. Mobbningsoffret – den person som drabbas, känner sig isolerad och skäms. (Herlin & Munthe.2011,s 78).

Så här man kan bli medveten om fakta att mobbning har funnit ifrån slutet av 1960 – talet och till idag. Det är klart att intresse om mobbning har ökat i samhälle. Flera forskningar har ingripande sig att ta reda på detta problem. Dessutom ser vi att mobbning har drabbat inte bara elever men även pedagogerna. Så vi tänkte oss att fortsätta med mer forskning om detta ämne som har blivit intressant för oss också som lärare studenter. Eftersom i framtiden ska vi börja jobba som lärare på de svenska skolorna och där man träffas framför sig mobbning på olika sätt. Vi behöver ta med oss verktyg som hjälper oss att hantera och förebygga mobbning.

5. Modeller för arbete mot kränkande behandling

Det finns olika metoder som kan ge kunskaper och inspiration till lärarna för att arbeta mot kränkande behandling och diskriminering. Idag arbetar ett stort antal organisationer på ett aktivt sätt för att förebygga och motverka mobbning och kränkande behandling. Skolverket publicerade 2011 många rapporter som handlade om olika metoder mot mobbning (utvärdering av metoder mot mobbning).

Program som ingår i utvärderingen Urvalskriterierna för de program som utvärderades var att de skulle vara vanligt förekommande i svenska skolor, eller det skulle finnas indikationer på att de hade effekt. Det fanns också en ambition att inkludera olika typer av program. I utvärderingen ingår Farstametoden, Friends, Lions Quest, Olweusprogrammet, SET, Skolkomet, Skolmedling och Stegvis.

5.1 Olweusprogrammet

Olweusprogrammet började användas 1985 av forskaren Dan Olweus. Det är ett program för att åtgärda och förebygga mobbning och kränkning. ”Metoden lyfter fram betydelsen av en fast och systematisk strategi. Grundprinciperna handlar om att skapa en skolmiljö som präglas av värme och engagemang”(Elmeroth, 2011, s 168-169). För att vi skulle kunna förebygga och åtgärda kränkning samt mobbning ska vi använda Olweusprogrammet. Programmet består av tre nivåer - på skolnivå, på klassrumsnivå och på individnivå. (Skolverket, 2011, s 137-146).

På skolnivå. Skolan kan ha studiedagar om mobbning och där skolpersonal, pedagoger och samordningsgrupper kan göra undersökningar via frågeformulär.

På klassrumsnivå. Elever och lärare kan samarbeta för att komma fram till klassregler mot mobbning. Detta samarbete skall ske regelbundet på klassmöten samt föräldramöten (Olweus, 2007,kap.1 s 10).

På individnivå. Läraren skall ingripa direkt och ha ett samtal med de som är inblandade och också inleda samtal med föräldrarna till de som är inblandade (Olweus, 2007, kap 1,s.10). Samtalet ska vara strukturerat och följa en mall. Mobbaren skall känna att skolpersonalen vet att hen har mobbat och hen måste sluta på en gång. (Skolverket, 2009, s 138).

5.2 Friends

Friends organisation grundades 1997 och deras främsta syfte var att arbeta mot mobbning. ”Friends kan beskrivas som en kamratstödsmodell (Myndigheten för skolutveckling, 2003 2007a) Programmet har inte som primärt syfte att motverka mobbning, kränkning och diskriminering utan innehåller sextio utvärderingar av metoder mot mobbning som används i skolornas förebyggande insatser. Syftet med programmet är att ge elever en aktiv roll i arbetet

med att förebygga mobbning, kränkning och diskriminering. (Utvärdering av metoder mot mobbning, Skolverket, 2011, s 59-60).

Genom att ge praktiska råd och verktyg till skolor och hjälpa de att starta ett produktivt, aktivt och långsiktigt arbete mot diskriminering och kränkande behandling vill organisationen hjälpa till att utbilda personal och elever. Huvudsyftet är att stötta arbetet i skolan mot mobbning. I Friendsprogrammet kan skolans personal, pedagoger samt elevvårdspersonal få utbildning i fyra timmar (en halv dag). Uppgiften är att stötta och hjälpa kompisstödjarna i deras arbete mot mobbning och trakasserier.

Programmet består av två delar. Första delen är att alla lärare på skolan ska få utbildning i form av praktiska övningar och föreläsningar under en halv dag. ”Det ska medverka till att skapa en gemensam attityd mot mobbning genom att förnya kunskaper om värdegrund; etiska normer, livsåskådningar och dylikt” (Skolverket 2009.s 112).

Andra delen syftar till att väcka känslor av engagemang hos eleverna genom att alstra och uppföra en gemensam värdegrund/plattform för kompisstödjarnas arbete. Det kan ske genom att utse en representant i varje klass (Skolverket, 2009, s.113).

I Friendsprogrammet ingår också kartläggning. Kartläggningen utförs genom att alla elever samt personal på skolan skall svara på frågor via webben. Frågorna behandlar trakasserier, kränkande behandling, trygghet och välbefinnande på skolan. Därefter kommer en representant från Friends som tillsammans med skolpersonal skapar en plan på hur arbetet i skolan skall implementeras. (Skolverket, 2009, s 113-114).

5.3 Farstametoden

Farstametoden betraktas som den mest vanliga metoden i skolorna. Den utgår från att skolan är huvudansvarig att lösa problemen. Mobbningsteamet är ett särskilt team - *åtgärderna vidtas i en särskild ordning* (Elmeroth, 2011,s 169).

Eleven anses som den viktigaste informationskällan när det gäller vad som har hänt och förhållandena runt det inträffade. Föräldrarna får inte kännedom om vad som har hänt förrän i ett senare skede. (Elmeroth, 2011, s 169).

Farstametoden presenterar en struktur för att åtgärda mobbning. På skolor som arbetar enligt metoden ska det finnas ett behandlingsteam ofta kallat antimobbningsteam. (Skolverket, utvärdering av metoder mot mobbning, 2011, s 53-54).

I den här gruppen ingår skolpersonal som har ett stort intresse för att arbeta med värdegrundsfrågor. Gruppen består av personer som har olika kompetenser - fritidspersonal, personal från elevhälsan och lärare. I den här processen är skolledningen en sista instans. ”Om teamet inte kan hitta en bra lösning måste ett beslut om polisanmälan tas eller ett beslut om att eleven ska flytta. I varje arbetslag måste det finnas en person som har huvudansvaret” (Skolverket, utvärdering av metoder mot mobbning, 2011, s 53-54).

6. Läraren är ledaren

En person som jobbar som lärare ska ta ansvar både för sig själv och sina elever.

Läraren ansvarar för att skapa en trygg lärandemiljö, en stämning utan mobbning på arbetsplatsen. Det betyder att det ska finnas ett antimobbningsprogram som ingår i planeringen av den dagliga verksamheten. (Rostam.2008,s 60-61).

Läraren är utsatt för mycket press i det dagliga arbetet i skolan. Hen har ont om tid och känner sig stressad för att hinna med och klara sina uppgifter att undervisa sina elever i alla ämnen för att eleverna ska nå kursmålen. Det finns inte mycket tid att prata om annat än ämnesundervisningen. Samtidigt måste eleverna känna sig nöjda och bekväma i och på väg till och från sin skola. Det är både lärarens och skolans uppdrag att skapa en skolmiljö där alla elever känner sig trygga och trivs oavsett om det är yngre eller äldre elever. Klassmötet är jätteviktigt för eleverna. Där ska de kunna känna sig trygga med sina klasskamrater så att de tillsammans kan hjälpa varandra att förstå varför det är viktigt att studera och hur man skapar ett bra studieklimat i klassrummet.

I en demokratisk uppfostran ingår att alla elever möter sina klasskamrater med respekt. Det innebär att eleverna måste lära sig att lyssna på varandra. Skolans personal har ansvar för att hjälpa en elev som av olika anledningar inte trivs i skolan att ta reda på varför och försöka lösa det problemet. Vid konflikter av olika slag mellan elever bör läraren sitta med gruppen och diskutera. I en sådan dialog har alla rätt att säga sin åsikt och alla åsikter ska respekteras

och tas på lika stort allvar. På det sättet lär sig eleverna att både respektera sig själva och andra. (Hoiby & Elvin & Thulin, 2007, s 16-17).

Englund (2005) lyfter fram att läraren inte har samma inflytande och status som tidigare. Under 1900-talet kan man prata om tre riktningar i svensk utbildning; ”den patriarkala, den vetenskapligt rationella och den demokratiska”. Att arbeta i skolan och att arbeta utifrån en demokratisk värdegrund har blivit mer komplex och därmed svårare. I Skolkommitténs betänkande ”Inflytande på riktigt” (SOU 1996:22) anges tre anledningar till varför eleven ska ha inflytande:

- ❖ Inflytande är en mänsklig rättighet.
- ❖ Det är en del av skolans uppgift att fostra demokratiska medborgare.
- ❖ Delaktighet är en förutsättning för lärande.

(Ellmin, 2014, s 106).

Elever som är i behov av vård ska få hjälp så att de kan utvecklas. Det är lärarens uppdrag att hjälpa svaga elever att komma ur ensamheten och otryggheten och arbeta för att eleven ska känna sig säker och accepterad i klassen. Alla ska vara godkända och alla ska ta hänsyn till varandra. I lärarens uppdrag ingår att alla känner sig trygga och accepterade i klassen. De ska också få hjälp med att bli medvetna om de fina sidor som finns hos klasskamraterna. Läraren ska arbeta med att förklara hur man behandlar varandra så att det skapas en god stämning för alla elever. Läraren måste hela tiden vara uppmärksam och observant. Om någon elev använder fula och nedsättande ord om andra elever ska läraren berätta för dem på vilket sätt de ska prata med varandra (Hoiby, Levin, Thulin, 2007, s 26).

I ovanstående avsnitt känner man att läraren alltid har denna stora roll i sin klass. Han/hon är ledaren som är mest ansvarig för barnen eftersom läraren är den enda vuxna människan bland de unga eleverna som inte är vuxna. Han/hon bör äga två roller: att undervisa och bli medveten om alla elever omkring sig. Att både känna ansvar och skapa en trygg miljö där elever kan utvecklas i sina studier och må bra.

6.1 Förebyggande arbete mobbning i skolan

Om skolan vill skapa bra förutsättningar för lärande måste skolans personal vara medveten om att det kan finnas mobbning i skolan. Man måste hela tiden ha i bakhuvudet att det kan

finnas barn som blir mobbade. Att förebygga mobbning innebär att alla som jobbar i skolan är medvetna om fenomenet. Att förebygga mobbing är ett teamarbete och alla måste vara observanta på synliga tecken på mobbning;

Skolan har en stor roll att hantera och förebygga mobbning eftersom alla barnen går till skolan varje dag. Skolan har det största ansvaret för elevernas situation. I den fysiska miljön i form av klotter och skadegörelse. På individnivå i form av skol isolering, otrygghet, oro, ångest och svårigheter att lära. På gruppnivå i form av stökiga klasser och negativ gruppbildning. Bland lärarna i form av bristande entusiasm och arbetsglädje. På organisationsnivå i form av elevernas dåliga studieresultat och dåligt utbyte av undervisningen. I bristande balans mellan bedömning av lärande (summativ) och bedömning för lärande (formativ). På lärarlagsnivå i form av dåligt fungerade samarbete. På skolledarnivå med hög omsättning på rektorer. På skolenhetsnivå, en skola som inte förmår vara en lärande organisation. Bland föräldrar som har en ”detta-har-jag-krav-på”- mentalitet i stället för involvering och gemensamma förväntningar. (Ellmin, 2014.s 198).

Skolan är den myndighet som har stort ansvar att skapa en trygg miljö för sina elever. För att kunna nå en bra utveckling med förebyggande metoder som ska följas måste alla involveras och jobba tillsammans. Rektor, läraren, skolpersonalen och även föräldrarna. Det räcker inte att bara en enstaka lärare eller rektor försöker förhindra mobbning. Det är en ring som alla måste ta en del av för att lyckas.

6.2 I klassen

Olweus skriver;

För att skapa en socialt bra atmosfär i klassen ska det finnas enkla och tydliga lagar som kan förebygga mobbning i klassrummet. Dessa lagar omfattar direkt och indirekt mobbning. Några av de reglerna finns redan i skolan. Genom ett klassråd skall eleverna sitta tillsammans och diskutera reglerna och sedan ta ansvar för att följa dem. Regler i klassen räcker inte för att få bort mobbningen men det är en utgångspunkt i det förebyggande arbetet. Reglerna skall sättas upp på ett bra ställe så att alla kan se dem på ett lätt sätt.

Den första regeln är att eleverna inte ska mobba andra elever och att mobbning inte är accepterad. Den andra regeln är att hjälpa andra elever som blir eller har blivit mobbade. Det är inte skvaller utan ett stöd till den mobbade eleven. Den tredje regeln är att hjälpa de elever som isolerar sig och försöka involvera dem i kamratgruppen

De här reglerna gäller både direkt mobbning, som sker när den mobbade blir attackerad framför alla elever, och indirekt mobbning när offret utesluts från gruppen och blir ensam.

Det är viktigt att reglerna är tydliga och klara. Det finns också några förslag på hur man kan göra för att alla ska förstå reglerna och vara överens om dem. Man kan prata och gå igenom reglerna under ett klassråd. Eleverna kan sitta och diskutera reglerna och samtidigt titta på en video som illustrerar de olika aspekterna av mobbning.

Ett annat förslag är att läraren väljer ut litteratur om mobbning - litteratur som belyser de svåra situationer elever kan hamna i om de utsätts för mobbning och den rädsla mobbning framkallar. Det hjälper eleverna att förstå och bli uppmärksammade på mobbningssituationer. (Olwes.1991.s 62-65).

På ovensående avsnitt ser man att nästan alltid läraren som har huvud ansvar i klassen, han är en ledare. Han/hon som sitter och pratar och diskuterar reglerna omgående mobbning på ett tydligt sätt då alla kan få en tillräcklig information om begreppet mobbning.

6.3 Olika sätt att hantera mobbning

Olsson (2013) berättar att läraren måste vara observant när han eller hon ser tendenser till mobbning. Läraren bör ingripa omedelbart och lösa problemet. Dessutom bör läraren bekymra sig över sina elever och hur de mår. Mobbning ska vara ett ofta förekommande samtalsämne i klassen. Alla ska veta hur man kontaktar mobbningsteamet på skolan. Eftersom mobbning ofta sker under rasterna är det bra om läraren är tillsammans med sina elever även under rasterna eller att man har någon form av rastvaktsschema. (s 94) Olsson hävdar också att man kan ha periodiska klassråd.

Det är bra också med *Cooperative education* och förebyggande aktiviteter som eleverna kan göra tillsammans. Att ha individuella samtal med elever tillsammans med föräldrarna är ett bra sätt att hantera mobbning i klassen. Det bör finnas regler mot mobbning i klassen som elever ska följa. (2013.S.102).

Herlin & Munthe lägger till några tips i sin bok om hur vuxna människor ska reagera för att kunna hantera en mobbningssituation:

Ta alltid hotet på allvar, tala omedelbart med barnet. Om det visar sig att barnet inte är mottagligt för argument bör omgående en kurator med erfarenhet från utvärderingar av barn sättas in. Gör en utvärdering av alla allvarliga hot i sitt sammanhang, med barnets tidigare

beteende, personlighet och nuvarande stressfaktorer, vid en allvarlig situation. Om barnets anhöriga vägrar ta emot hjälp, kan det bli nödvändigt att kontakta skolhälsovården eller sjukvården och eventuellt polisen. Gör en omedelbar utvärdering och lämplig kontinuerlig behandling av barn som uttalar att de utsätts för allvarliga hot. Hjälp barnet och reducera risken för tragedier och överväg anmälan till socialnämnden. (2011.s 86).

Det finns pågående och kontinuerlig forskning som handlar om nya effektiva sätt att förebygga mobbning. Dagens Nyheter publicerade en artikel 130918 som handlar om att Skolverket inte godkände ett antimobbningsprogram därför att det saknade vetenskaplig grund. Istället för detta program tillsatte Skolverket ett femårigt projekt som leds av forskare på Stockholms universitet för att hitta nya sätt att förebygga mobbning. (Dagens nyheter, 2013) Det betyder att det alltid finns behov av att hitta nya metoder för att hantera mobbning. Forskningen levererar nya undersökningar eftersom mobbning inte är något lätt problem att lösa och mobbning är inte tillfällig. Det är ett kroniskt problem som man måste försöka behandla med stort allvar. (Thors, 2007. s 67-68).

På ovan snitt det är klar att lärare har stort ansvar att inte bara förklarar till sina elever vad mobbning betyder men även han/hon har ansvar att hur kan han/hon kan hantera och förebygga mobbning. Dessutom måste läraren själv har en bra kunskap om antimobbningsprogram. Samtidigt bör lärare välja en bra antimobbnings program som passar sina elever.

7. Metod

7.1 Val av metod

Vi har använt en kvantitativ undersökning i form av enkätfrågor, som är lämpligt när ”När man vill nå fler människor än vad som är möjligt vid intervjuer eller observationer” (Stukat, 2011,s 47). Frågorna skickades till ett antal lärarstudenter som studerar vid Göteborgs universitet. Vår uppsats handlar om hur läraren med olika kulturell bakgrund kan hantera och förebygga mobbning i sin klass. Vi kan ha nytta av deras åsikter och tankar som kan hjälpa oss att ge lämpliga svar på våra frågeställningar.

I valet av metod förklarade Stefan Stukat (fil.dr. i Pedagogik, som undervisar i forskningsmetodik vid Institutionen för pedagogik och specialpedagogik på Göteborg universitet) i sin bok ”Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap” (Stukat, 2011, s 41) att vi kan använda olika typer av metoder liksom intervjuer, skriftliga enkäter, observationer, böcker, m.m. Han hävdar att om man vill få ett bra resultat av en stor mängd av människor skulle man

kunna använda enkäter. (Stukat.s 47). Vi har valt en enkät som metod eftersom vi fick några tips och kommentarer från vår basgrupp att det är bättre att använda en enkät istället för att intervjua. Därtill har vi läst böcker som vi har lånat på bibliotek, artiklar har också varit en del av vår metod. Observation är svårt eftersom vi inte arbetar aktivt som lärare just nu.

7. 2 Urval och svarfrekvens

Urvalet består av lärare som studerar på ULV (Utländska lärares vidareutbildning) och VAL (Vidareutbildning av lärare), ett projekt på Göteborgs Universitet. För att slippa slösa både pengar och tid, skickades enkäten ut via mail till 50 lärare; 7 män och 43 kvinnor. På så sätt kunde vi också undvika ett stort bortfall jämfört med om vi skickade enkäten med posten. Vi jämför olika åsikter mellan de olika lärarna, och hur de hanterar mobbning i klasserna. Vi vill ha svar på hur en lärare kan agera för att hantera och stoppa mobbning i sin klass. Våra kollegor upplever mobbning på olika sätt på grund av olika erfarenheter, dessutom har de olika bakgrund, så det är viktigt för oss att kunna tydliggöra skillnader och få en klar bild av hur lärare från olika kulturer tänker.

Lärarna i ULV

Kort beskrivning om ULV-projekt "Utländska lärares vidareutbildning. ULV är ett uppdrag från regeringen. ULV startade 2007. Sedan dess har cirka 1500 personer antagits. ULV har haft deltagare med examen från 90 länder och mer än 40 språk är representerade. Stockholms universitet har det nationella samordningsansvaret. Utbildningen finns vid sex lärosäten: Göteborgs universitet, Linköpings universitet, Malmö högskola, Stockholms universitet, Umeå universitet och Örebro universitet.

Lärarna har utländsk lärarexamen och vill fortsätta och jobba som lärare i de svenska skolorna. När de kom till Sverige, behövde de få en kompletterande utbildning som gör de behöriga att undervisa i Sverige och möjlighet att ansöka om lärarlegitimation på Skolverket. Vi har delat ut vår enkät till 50 lärare i ULV- och VAL- projekt. Men antalet lärare som har svarat på våra enkätfrågor var totalt 26, och 13 – hälften av dem är från ULV - elva kvinnor och två män, mellan 20-45 år. Åtta grundskolelärare och fem gymnasielärare.

Lärarna i VAL

VAL betyder vidareutbildning av lärare utan lärarexamen. Utbildningen är för lärare som är verksamma som lärare eller förskollärare men saknar relevant examen. Inom VAL – projekt kan läraren bli antagen till ett program och samtidigt komplettera sina tidigare studier för att få en examen för förskola eller för skola.

Det här programmet finns på olika ställen som till exempel: Göteborg universitet, Stockholm universitet, Malmö högskolan, Umeå universitet o.s.v.

Antal läraren från VAL- projekt som har svarat på våra enkätfrågor var 13 lärare. Fem män och åtta kvinnor, mellan 31-45 år gamla. Sju gymnasielärare och sex grundskolelärare. Vi har bara redovisat de svar som de flesta svarade på, t ex om 13 lärare svarade och sex av de svarade JA, fyra svarade NEJ, så redovisar vi inte vad de övriga tre svarade.

7.3 Enkät och bearbetning av data

Vi har formulerat sjutton frågor för att få svar till våra frågeställningar. Vi har fått inspiration av ett annat examensarbete som har använt samma metod som vi (Wala Haddad, 2009), men vi har använt korta frågor för att alla deltagaren ska tycka att det lätt att svara. Enkät som metod är en väldigt effektiv metod att jobba med speciellt inom ämnet ”mobbing”. Det ger en djupare förståelse för detta problem och kan också vara mer sanningsenligt, eftersom den svarande kan vara anonym och man kan få mer ärliga svar. Trost (2007) skriver att ”det är bättre att vi begränsar våra målgrupper som vi har valt att skicka enkäter till. Eftersom det kan bli mycket svårt och dessutom kostar mycket pengar att skicka ut enkäter till en större population” (s 29) Vi bestämde oss för att begränsa antalet människor och skicka enkäten bara till våra klasskamrater och det är 50 studenter. Trost säger också att vi kan skicka en påminnelse till vår målgrupp för att både uppmuntra dem att svara och motivera dem att svara. (Trost, s 105) Det är också bra att ha svaren samlade under analysfasen. Stukat förklarar att vi kan lämna enkätfrågorna till handledaren och några kamrater innan vi delar ut enkäten för att få feedback och kan göra ändringar, om det behövs. Samtidigt kan vi låta en kamrat svara på enkätfrågorna och vi kan räkna ut hur lång tid de svarande behöver för att svara på enkätfrågorna. (Stukat, s 54).

Han berättar också att det finns olika metoder som är gratis. Man kan använda ett program på Google och få hjälp att skicka ut enkäterna till samtliga. Man behöver inte skicka de med vanlig post. (Stukat,s 55).

Slutligen menar Ejlertsson att det är självklart att det finns både fördelar och nackdelar med enkäter. De medför lägre kostnader än andra metoder, man kan få svar från en stor mängd människor på en kortare tid och även skicka en påminnelse, man kan skicka ut enkäten inom ett stort geografiskt område, och varje svarande kan sitta i lugn och ro och svara på frågorna. Men det finns också en nackdel med enkäten. Vi kan inte ställa följdfrågor utan antalet frågor är begränsat. Man kan inte ställa komplicerade och kompletterande frågor i enkäten och det händer att man förstår frågan på ett annat sätt än vad som var avsett. (Ejlertsson, 2005, s 11-13).

7.4 Studiens tillförlitlighet

Innan vi skickade enkätfrågorna till våra klasskamrater, tänkte vi skicka enkätfrågorna till två kamrater och be dem svara på frågorna i enkäten. Vi ville se om deras svar kan hjälpa oss att få en klar bild och tydliga svar. Om inte, skulle vi ändra på frågorna - ta bort eller lägga till andra frågor. Vi har bett två klasskamrater att svara för att få in några synpunkter. Efter det ändrade vi några frågor och la till en fråga för att öka validiteten. Med validitet menas att vi ”använder ett mätinstrument som mäter det man avser att mäta”(Stukat, 2011, s 134)

För att säkerställa reliabiliteten –

Reliabiliteten kan översättas till hur bra mitt mätinstrument är på att mäta – hur skarpt eller trubbigt det är. Det definieras ibland också som mätningens motstånd mot slumpens inflytande. (Stukat, 2011, s 133).

För att öka tillförlitligheten har vi varit med den kamrat när hen svarade på frågorna. Det hjälpte oss att få direkt respons på om frågorna är tydliga eller inte och vilka brister som vi har.

7.5 Etiska aspekter

Stukat 2011 hävdar i sin bok att det finns fyra etiska principer som är grunden när man vill skriva ett examensarbete. Det är ett skydd för deltagarna. Första principen är ”informationskravet”. Det innebär att det finns krav på att all information om enkäten bör lämnas till deltagarna.

Vi har skrivit en kort sammanfattning och en förklaring om vår enkät innan vi skrev frågorna så att deltagarna kunde få en klar bild av vår enkät och vad den handlade om. Andra principen är ”samtyckeskravet”, det betyder att alla deltagarna har rätt att bestämma om de vill vara med

i vår undersökning. I enkäten har vi skrivit att ingen måste delta i vår enkät men att vi är tacksamma om de kan hjälpa oss och svara på frågorna.

Tredje principen är ”konfidenskravet”. Detta innebär att undersökningen är frivillig och vi som gör undersökningen har tystnadsplikt. Enkäten är anonymiserad och vi vet inte vem som har svarat på frågorna. Vi har skickat mail samtidigt PIM till alla klasskamrater både på ULV & VAL programme via www.gul.se . Fjärde principen är ”nyttjandekravet ”och det betyder att den informationen som vi får av våra deltagare bara ska användas till vårt forskningsändamål och inte till något annat. Vi har tydligt formulerat att informationen som vi får av enkätsvaren inte ska användas på andra ställen än för vår forskningsrapport. (s 138-140).

7.6 Enkätfrågor

1. Hur gammal är du?
2. Vilket kön har du?
3. Hur många år har du jobbat som lärare?
5. Studerar du på VAL eller ULV?
6. Är du låg/mellan- eller högstadielärare på grundskolan eller gymnasielärare?
7. Har du varit med om någon mobbning situation i din klass?
8. Om du har svarat ja på tidigare fråga, hur har du hanterat det?
9. Har ni i din skola en tydlig plan för att förebygga och hantera mobbning?
10. Har ni regelbundna möten med rektor och skolpersonal där ni diskuterar om det finns mobbning i skolan?
11. Vem har huvudansvaret för att förebygga mobbning i klassen?
12. Hur kan lärare hantera mobbning i klassen?
13. Är läraren i sitt uppdrag skyldig att hantera och förebygga mobbning i sin klass?
14. Hur tolkar du begreppet mobbning?
15. Följer du i din klass en special metod (metoder) för att förebygga mobbning i din klass?
Vilken är det/de?
16. Har ni några förslag eller tips som kan förebygga mobbning?
17. Hur uppfattar du våra enkätfrågor?

8.Resultat

8.1 Beskrivning och analys av enkätdata

Vi har delat resultaten i två delar eftersom vi har två grupper lärare – VAL och ULV. Därefter delade vi svaren i tre delar, eftersom frågorna utgör tre delar. Vi har samtidigt gjort en sammanfattning och analys av svaren på varje fråga. Vi har förklarat hur båda grupperna har svarat på varje fråga. Innan vi gjorde det, började vi med en kort beskrivning av varje lärares bakgrund i båda grupper. På så sätt blev det mer tydligt och klart för både läsaren och för oss när vi skrev diskussionsdelen.

8.2 Hur tolkar läraren på ULV och VAL begreppet mobbning?

Antalet lärare som har svaret på denna fråga är 18 lärare. 11 lärare från ULV och sju lärare från VAL. När det gäller frågan (Hur tolkar du begreppet mobbning?) svarade de flesta att det är en person eller en grupp som behandlar någon annan på ett dåligt sätt. Det näst vanliga svaret var en person som blir illa behandlad vid upprepade tillfällen över en längre tid.

ULV lärare

Bland ULV-lärarna var det elva lärare som svarade. Sex lärare svarade att mobbning betyder att någon behandlar andra personer på ett dåligt sätt. Tre svarade att mobbing är om man behandlar någon dåligt mer än en gång.

VAL lärare

Fyra av sju lärare svarade att det är upprepade kränkningar som sker mellan två eller fler elever över en längre tid. Två lärare svarade att behandla någon på ett dåligt sätt är att kränka någon.

Sammanfattning och analys

Man kan tydligt se att det finns en skillnad mellan ULV-lärarnas och VAL-lärarnas svar. En del av ULV-lärarna svarar att de inte riktigt förstår begreppet mobbning – (jag tror, jag vet inte, kanske det betyder). När det gäller ULV-lärarnas svar på vad begreppet mobbning

betyder, tyckte de flesta att det var att behandla en person på ett dåligt sätt. Medan de flesta VAL- lärarna ansåg att begreppet mobbning betyder kränkning som sker mellan en eller flera elever under en längre tid. ULV- lärarna använder begreppet MOBBNING medan VAL- lärarna använder begreppet KRÄNKNING.

8.3 Hur kan läraren hantera mobbningsituationer i klassrummet?

Det finns fyra frågor i enkäten som behandlar denna fråga.

1. Hur har du hanterat mobbning?
2. Har ni i din skola en tydlig plan för att förebygga och hantera mobbning?
3. Hur kan lärare hantera mobbning i klassen?
4. Är lärare i sitt uppdrag skyldig att hantera mobbning i sin klass?

Till den första frågan fick vi högst svarsfrekvens, 32%. Vi fick 26 % på frågan om vem som bär ansvaret för att motverka mobbing i klassrummet. Till den andra frågan om det finns en tydlig plan för att förebygga och hantera mobbning, var det 52% som svarade JA. 30% svarade NEJ. Till fråga nummer tre - om hur lärare kan hantera mobbning i klassen, svarade 42 % att mobbning kan motverkas genom att inkludera diskussioner om mobbning i den dagliga verksamheten. Cirka 33 % svarade att de hanterar mobbning genom ett antimobbningsprogram som finns i skolan. Sista fråga om läraren i sitt uppdrag är skyldig att hantera mobbning i sin klass, tyckte 73 % JA och 23 % VET EJ.

ULV lärarna

”Ingen aning”, 5 av 13 av ULV lärarna har svarat så på frågan om hur de hanterar mobbning. Andra frågan som handlar om ULV lärarna har en tydlig plan för att hantera mobbning, svarade 5 av 13 (Ja) och 8 av 13 (Nej) eller (vet ej). Tredje frågan om hur ULV lärare kan hantera mobbning i klassen, har 4 av 13 svarat (genom ett klassråd och diskussion om mobbning) och 5 av 13 svarade (genom att inkludera mobbning med den dagliga verksamheten). Sista frågan om lärarna i sitt uppdrag är skyldiga att hantera mobbning i sin klass, svarade 5 av 13 ULV lärare (vet ej) och 6 av 13 svarade (Ja).

VAL lärare

På den första frågan har 7 av 13 VAL lärare svarat att de hanterar mobbningsituationen själva. Den andra frågan om de har en tydlig plan för att förebygga och hantera mobbning, svarade 8 av 13 (Ja). Den tredje frågan om hur lärarna kan hantera mobbning i klassen, svarade 6 av 13 (genom ett antimobbning program som finns i skolan) och 5 av 13 (genom att inkludera mobbning med dagliga verksamheten). Sista fråga om lärarna i sitt uppdrag är skyldig att hantera mobbning i sina klasser, svarade alla VAL lärarna (Ja) på den frågan.

Sammanfattning och analys

Man kan tydligt se att VAL- lärarna har mer information om hur de kan hantera mobbning. På första frågan svarade VAL-lärarna att de själva kan hantera mobbning i sin klass medan ULV- lärare svarade att de inte vet hur en lärare kan hantera mobbning. Även när det gäller om de har en tydlig antimobbningsplan, svarade alla VAL-lärare JA, men ULV- lärarnas svar fördelade sig på JA, NEJ eller VET EJ.

Man kan också se att VAL-lärarna valde att hantera mobbning genom ett antimobbningsprogram eller genom att inkludera mobbning med den dagliga verksamheten. ULV-lärarna däremot hade inte tillräcklig information om de antimobbningsprogram som en lärare kan använda för att hantera mobbning. De valde att hantera mobbning genom ett klassråd och diskussion om mobbning eller inkludera mobbning med den dagliga verksamheten. Även i svaren till sista frågan kan vi se en skillnad. Alla VAL-lärare svarade JA på frågan om läraren är skyldig att hantera mobbning i sin klass, medan ULV-lärarna svarade JA, NEJ eller VET EJ.

8.4 Vad anser läraren att de kan göra för att förebygga mobbning enligt deras erfarenhet?

Det finns fem frågor i enkäten som tar upp denna fråga.

- 1. Har ni i din skola en tydlig plan för att förebygga och hantera mobbning?** 26 lärare har svarat - 13 från ULV och 13 från VAL. 60 % eller 14 lärare svarade JA. Åtta lärare eller 30 % svarade NEJ.

2. **Har ni regelbundna möten med rektor och skolpersonal där ni diskuterar om det finns mobbning i skolan?** 26 lärare svarade, 13 från VAL och 13 från ULV. 42 % eller 11 lärare svarade JA. 39 % eller åtta lärare svarade NEJ.
3. **Vem har huvudansvaret för att förebygga mobbning i klassen?**
 - A. Läraren B. skolpersonalen C. föräldrarna E. Alla tre. 26 lärare svarade, 13 lärare från ULV och 13 lärare från VAL. 46 % eller 12 lärare svarade E. 31 % eller åtta lärare svarade B.
4. **Är läraren i sitt uppdrag skyldig att hantera och förebygga mobbning i sin klass?** 26 lärare svarade, 13 från ULV och 13 från VAL. 73 % eller 19 lärare har svarat JA. 23 % eller sex lärare har svarat NEJ.
5. **Följer du en speciell metod/metoder för att förebygga mobbning i din klass? Vilken/vilka?** 18 lärare svarade, tio från ULV och åtta från VAL. 8 lärare svarade NEJ. 4 lärare svarade att de PRATAR MED ELEVERNA.

ULV- lärare

1. **Har ni i din skola en tydlig plan för att förebygga och hantera mobbning?**
13 ULV-lärare svarade. Fem lärare svarade JA. Fyra lärare svarade NEJ. Fyra lärare svarade VET EJ.
2. **Har ni regelbundna möten med rektor och skolpersonal där ni diskuterar om det finns mobbning i skolan?** 13 ULV-lärare svarade. Fem lärare svarade VET EJ, Fem svarade NEJ och tre svarade JA.
3. **Vem har huvudansvaret för att förebygga mobbning i klassen?**
 - A. Lärare själv B. skolan personalen C. föräldrarna E. Alla tre. 13 ULV-lärare svarade. Sju svarade ALLA TRE. Tre svarade SKOLPERSONAL.
4. **Är läraren i sitt uppdrag skyldig att hantera och förebygga mobbning i sin klass?**
12 ULV-lärare svarade. Sex svarade JA och fem svarade VET EJ.
5. **Följer du en speciell metod/metoder för att förebygga mobbning i din klass? Vilken/vilka?** 10 ULV-lärare svarade. Fem svarade NEJ, de följer inte en speciell metod i sina klasser för att förebygga mobbning.

VAL-lärare

1. Har ni i din skola en tydlig plan för att förebygga och hantera mobbning?

13 VAL-lärare svarade. Åtta svarade JA, fem svarade NEJ.

2. Har ni regelbundna möten med rektor och skolpersonal där ni diskuterar om det finns mobbning i skolan?

13 VAL-lärare svarade. Sju svarade JA och fyra svarade NEJ.

3. Vem har huvudansvaret för att förebygga mobbning i klassen?

A. Lärare själv B. skolan personalen C. föräldrarna E. Alla tre. 13 VAL-lärare svarade. Fem svarade SKOLPERSONAL och fem svarade ALLA TRE.

4. Är läraren skyldig att hantera och förebygga mobbning i sin klass? 13 VAL-lärare svarade. Alla svarade JA - lärare är skyldig att hantera och förebygga mobbning i sin klass.

5. Följer du i sin klass en speciell metod/metoder för att förebygga mobbning i din klass? Vilken/vilka? Åtta ULV-lärare svarade. Tre svarade NEJ och de andra svarade på olika sätt till exempel: klassråd, rektor, prata med dem.

Sammanfattning och analys

En majoritet, 8 av 13 ULV-lärare svarade att de inte har eller vet ej om de har en tydlig plan för att förebygga mobbning i skolan. 8 av 13 VAL-lärare svarade att de har en tydlig plan för att förebygga mobbning i skolan.

Det som gäller andra frågan kan vi säga att 10 av 13 ULV-lärare svarade att de VET EJ eller de har inget regelbundet möte med rektor och skolpersonal för att diskutera om det finns mobbning i skolan. 7 av 13 VAL-lärare svarade att de har ett regelbundet möte med rektor och skolpersonal där de diskuterar om det finns mobbning i skolan.

Tredje fråga består av vem som har huvudansvaret för att förebygga mobbning i klassen? 7 ULV-lärare svarade att alla tre (skolpersonal, läraren själv och föräldrarna) har huvudansvaret för att förebygga mobbning i skolan medan VAL lärarnas svar var jämnt fördelade med läraren själv och alla de tre. När det gäller fjärde frågan svarade 6 JA och 5 svarade VET EJ

om läraren är skyldig att hantera och förebygga mobbning i sin klass. När det gäller VAL-lärarna svarade alla JA att lärare är skyldiga att förebygga mobbning i sin klass.

Sista frågan, om lärare följer en speciell metod eller metoder för att förebygga mobbning i sin klass svarade 5 av 10 ULV-lärare att de inte följer en speciell metod för att förebygga mobbning i sin klass. När det gäller VAL-lärarna kan vi säga att 10 lärare svarade på denna fråga och 5 av de svarade att de inte följer en speciell metod för att förebygga mobbning i sin klass. De andra svaren varierade mellan; klassråd, prata med elever eller rektor. Sammanfattningsvis kan vi säga att VAL-lärarna är mer medvetna om hur de kan förebygga mobbning i sina klassar och i skolan, medan ULV-lärarnas svar varierar mellan VET EJ eller NEJ.

9. Diskussion och avslutande reflektioner

Resultat i förhållande till tidigare forskning

I detta avsnitt ska vi knyta ihop våra resultat med tidigare forskning. Vi har delat upp våra resultat efter våra frågeställningar i enkäten. Syftet med examinarbetet var att undersöka hur lärare från Sverige och från andra länder kan hantera och förebygga mobbning. Tanken är att utnyttja lärares erfarenheter och få mer tips och idéer som kan hjälpa till och hitta nya vägar eller nya sätt att hantera och förebygga mobbning. Studiens består av tre frågeställningar. Första fråga är om olika tolkningar av begreppet mobbning.

9.1 Hur tolkar lärare på ULV och VAL begreppet mobbning?

Syftet med vår studie var att undersöka hur lärare på ULV och VAL hanterar och förebygger mobbning i sina klasser. ULV-lärarna tolkade begreppet mobbning - att behandla andra personer på dåligt sätt. VAL-lärare tycker att mobbning är upprepade kränkningar som sker mellan två eller fler elever över en längre tid.

Olweus definitioner av begreppet mobbning – ”var när en eller flera personer, vid upprepade tillfällen och under en viss tid, säger eller gör kränkande och obehagliga saker mot någon som har svårt att försvara sig” (Olweus, 1999.s 9). VAL-lärarnas tolkning överensstämmer med

Olweus definition för mobbing och samt Friends definition ”upprepade kränkningar mot en person under en längre tid”. När ULV-lärarna tolkade begreppet mobbning ”att behandla en person på dåligt sätt” kan vi se tydligt att deras definition av mobbning inte stämmer riktigt med Olweus definition samt med Friends definition. Olikheterna består i att VAL-lärare använder orden KRÄNKNING medan ULV-lärare använder ordet MOBBING i svaren, när det gäller tolkning begreppet mobbning.

I första kapitlet 4§ och 5§ Skollagen kan man läsa

att utbildning inom skolväsendet syftar till att förmedla och förankra respekt mellan elever genom att stärka de mänskliga rättigheterna och främja de grundläggande demokratiska värderingarna i skolan samt samhället.

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med ”grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet” (Skolverket 2015). Enligt skollagen är läraren skyldig att utforma utbildningen efter de fyra grundläggande demokratiska värderingarna och en av dem är ”människolivets okränkbarhet”.

Om lärarna i ULV-projektet inte känner till begreppet mobbning och kränkning, hur ska de då kunna förklara det för sina elever? Detta leder till att eleverna riskerar att inte få kunskap om sina rättigheter i det svenska samhället och det kan leda till att de tror att det är acceptabelt att kränka och mobba andra, på grund av de inte vet att det är olagligt att kränka och mobba andra här i Sverige.

I en debattartikel i Lärarnas Tidning den 6 februari 2016 under rubriken ”Sluta säga mobbning” står det att ” ”Enligt svensk lagstiftning kan du bli dömd för trakasserier och kränkningar men inte för mobbning”. Visserligen så väcker detta en väldigt stor fråga angående hur läraren kan koppla begreppet mobbning till de grundläggande demokratiska värderingarna.

Det skulle vara bättre om läraren minskar användningen av begreppet mobbning och istället ersätter det med begreppet kränkning. Detta kan göra att eleverna börjar tänka mer på konsekvenserna och det skulle kunna leda till att kränkningar och trakasserier minskar.

9.2 Hur kan läraren hantera mobbningsituationer i klassrummet

I våra enkätfrågor har vi tre frågor som behandlar denna fråga som både VAL-lärare och ULV- lärare har svarat på. Första enkätfrågan är om hur läraren hanterar mobbning. Nästan

alla VAL-lärare svarade att de själva hanterar mobbning i klassen och det finns en koppling med vad Rostam (2008) berättar att läraren ska ta ansvar både för sina elever och för sig själv. Dessutom är läraren ansvarig för att skapa en stämning så mobbning inte sker. Samtidigt hävdar Hoiby & Elvin & Thulin (2007) att: vid konflikter av olika slag mellan elever bör lärare sitta med gruppen och diskutera. VAL-lärarnas svar överensstämmer med vad andra forskare säger att läraren har en stor roll i att hantera mobbning i sin klass.

Flera ULV- lärare har svarat att de inte har en aning om hur man kan hantera mobbning. Höistad (2011) förklarar varför en del lärare inte vet hur de ska hantera mobbning; ”Det beror på att de inte har tillräckligt med kunskap om mobbning och hur de ska förhindra det. De vågar inte reagera för att de tror att det inte är en allvarlig händelse.”

Det är tydligt att VAL- lärare har tillräckligt med information om hur de kan hantera mobbning medan nästan alla ULV- lärare inte har information om detta. Här har vi ett allvarligt problem, ett komplicerat problem som vi behöver belysa så att alla blir uppmärksamma. ULV-lärare kommer från olika länder och det kanske inte finns information om hur man hanterar mobbning i dessa länder. De behöver utbildning och kurser som kan hjälpa dem på olika sätt att skaffa tillräcklig kunskap om detta ämne så att de kan använda det när de jobbar i de svenska skolorna.

På andra enkätfrågan om lärare har en tydlig plan för att förebygga och hantera mobbning, svarade nästan alla VAL-lärare att de har en tydlig plan. När det gäller ULV läraren så nästan hälften av dem har en plan och andra hälften har ingen plan för att förebygga och hantera mobbning. ULV-lärarna har inte lika bra kunskap om det.

På tredje enkätfrågan om hur lärare kan hantera mobbning i sin klass, svarade nästan alla VAL-lärare att läraren kan hantera mobbning genom ett antimobbningsprogram som finns i skolan. Detta svar är stämmer med vår studie (Rostam (2008). Han förklarar att: ”det ska finnas ett antimobbningsprogram som ingår i planeringen av den dagliga verksamheten.” VAL- lärare har kunskap och informationen även om de antimobbningsprogram som finns i de svenska skolorna, samt att de följer de i sin dagliga verksamhet.

ULV-lärarna svarade att lärare kan hantera mobbning genom ett klassråd och diskussion om mobbning. Det finns några forskare som har berättat om det i vår studie bl a hävdar Olweus

(1991) att: ”Genom ett klassråd skall eleverna sitta tillsammans och diskutera regler och sedan ta ansvar för att följa dem”. ULV-lärare har inte hänvisat till något antimobbingsprogram eftersom de inte vet om det eller har använt det någon gång. Det är därför av stor betydelse att ULV-lärare får veta om de antimobbingsprogram som finns och få mer kunskap om hur och när de kan användas.

På fjärde enkätfrågan om lärare i sitt uppdrag är skyldig att hantera mobbning i sin klass, svarade alla VAL-lärare att läraren är skyldig att hantera mobbning i sin klass. Det är stämmer överens med vad Skollagen skriver, ”lärare och skolpersonal är skyldiga att förmedla och anmäla till rektor om en elev har blivit utsatt för kränkande behandling eller trakasserier på ett sådant sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567)”. Dessutom hävdar Hoiby & Levin & Thulin (2007) att, ”I lärarens uppdrag ingår att alla känner sig trygga och accepterade i klassen” och att ”Läraren måste hela tiden vara uppmärksam och observant”. Olsson (2013) berättar att lärare är ansvariga för att vara observanta och att ingripa om det uppstår en mobbningssituation och försöka lösa det. Så det är tydligt att VAL-lärare redan kan alla regler och vet om vilka planer han/hon ska följa i sitt arbete, samt hur de ska reagera om det uppstår en mobbningssituation.

ULV-lärarnas svar på denna fråga är annorlunda. Hälften svarade att lärare är skyldiga att hantera mobbning, medan de andra svarade att lärare inte är skyldiga att hantera mobbning. Det här svaret betyder att ULV-lärarna inte är säkra på om man som lärare har den skyldigheten eller inte. Det stämmer återigen med vad Höistad (2001) skriver om att vissa lärare inte har tillräckligt med kunskap.

9.3 Vad anser lärarna att de kan göra för att förebygga mobbning enligt deras erfarenheter?

I den forskning som vi studerat om att förebygga mobbning lyfter vi upp att läraren och annan personal i skolan ”ska vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling”. (Kap2, Mål och Riktlinjer).

Det betyder att lärarens roll är central i frågan om att motverka och förebygga alla former av mobbning. I vår enkät finns det en fråga ”Är läraren i sitt uppdrag skyldig att hantera och förebygga mobbning i sin klass”? När det gäller ULV-lärarnas svar har det varierat mellan

JAG VET INTE och JA. Alla VAL-lärare svarade JA på den frågan. Det är tydligt att VAL-lärarna är medvetna om sin roll i klassrummet.

Det står i läroplanen att elever ska få allt stöd som de behöver för att känna sig trygga och att inga elever ska riskera att bli kränkta eller diskriminerade.

Läroplan s.8 Alla elever ska få det stöd de behöver och bli utmanade så att de känner sig trygga och respekterade i sitt dagliga arbete. Detta leder i sin tur till att eleverna ska kunna utveckla sin potential i skolan och att inga elever ska bli trakasserade, kränkta eller diskriminerade. (ibid).

Det är lärarens skyldighet att skapa en atmosfär i klassrummet som förebygger mobbning, men om läraren inte känner till sina skyldigheter om att förebygga mobbing i klassen kan det skapa stora problem i klassen. ”Utbildningen ska bidra på ett aktivt sätt till att motverka olika former av kränkande behandling”. (Skolverket 2015)

När det gäller den andra frågan om läraren ”har regelbundna möten med rektor och skolpersonal och diskuterar om det finns mobbning i skolan?” svarar ULV-läraren NEJ eller VET EJ, medan mer än hälften av VAL-lärarna svarade att de har regelbundna möten med rektor. Enligt 10 § Skollagen är läraren och skolpersonalen skyldiga att förmedla och anmäla till rektor om en elev har blivit utsatt för kränkande behandling eller trakasserier på ett sådant sätt som avses i Diskrimineringslagen (2008:567).

Men frågan är, om läraren inte har regelbundna möten med rektor, hur ska de då informera rektorn om vad som händer i klassen eller om elever utsatts för mobbning? När vi frågade om ”du följer en speciell metod/metoder för att förebygga mobbning i din klass”? svarade både ULV- och VAL-lärarna ibland JA och ibland VET EJ och NEJ. Det fanns inte ett entydligt svar på denna fråga.

Med koppling till vår sammanställning skriver vi att

Urvalskriterierna för de program som utvärderades var att de skulle vara vanligt förekommande i svenska skolor, eller det skulle finnas indikationer på att de hade effekt. Det fanns också en ambition att inkludera olika typer av program. I utvärderingen ingår Farstametoden, Friends, Lions Quest, Olweusprogrammet, SET, Skolkomet, Skolmedling och Stegvis.

Det betyder att alla svenska skolor måste ha ett antimobbningsprogram och det ska användas i första hand av läraren. Men om läraren inte känner till dessa program, hur ska hen kunna

stoppa mobbning? All skolpersonal måste vara medvetna om antimobbningsprogrammen som finns i skolan genom att få utbildning som ökar deras förståelse för kränkningar och mobbning (Skolverket 2011).

När det gäller ”Vem som har huvudansvaret för att förebygga mobbning i klassen. A. läraren B. skolans personal C. föräldrarna eller E. alla tre” svarade ULV-lärarna att ALLA TRE medan VAL-lärarna svarade att det är skolpersonalen som har huvudansvar för att förebygga mobbning i sin klass. Om läraren är ledaren i sitt läraruppdrag, kan vi säga att hon/han är skyldig att stoppa mobbning i klassen.

9.4 Olika förslag eller tips från klasskamrater för att förebygga mobbning

1. Jag tror att lärare måste bli medvetna om vad som händer omkring dem i klassrummet och i skolans lokaler.
2. Att komma ihåg att mobbning också kan vara sådant vi inte ser eller kan förstå själva. En person kan ha ett beteende som uppfattas som mobbning av andra. Då är det viktigt att andra kan se det och påpeka det för den personen.
3. Att man är vaken och vet vad som händer i klassen så att eleverna känner inte stör andra.
4. För att få syn på mobbning tror jag det är bra att låta eleverna arbeta i smågrupper. Då får man tillfälle att observera om någon inte kommer till tals på samma sätt som de andra. Det är också viktigt att berömma och lyfta fram mobbningsoffret inför de andra - att visa de andra att hen är skicklig och duktig. Jag tror också att man som lärare ska blanda sig i och prata med smågrupperna om hur arbetet går. Då kan de få berätta hur de arbetar. Då märker man kanske också, om alla är lika duktiga och kan berätta om vad de gör.
5. Att prata och diskutera mycket om mobbning på alla möjliga platser så som i familjen, skolan och på arbetsplatser.
6. Mycket närvaro av vuxna under hela skoldagen. Kartlägg otrygga områden. Mycket värdegrundsarbete.
7. Att all personal och rektor samt föräldrar, jobbar tillsammans för att förebygga mobbning. Det är bra att diskutera mobbning och förklara vad det betyder för att göra det klart för alla elever.
8. Alla elever ska informeras om skolans regler gällande mobbning.
9. Agera tidigt, vid minsta misstanke om mobbing. Använd kamratstödare på skolan.

10. Att läraren lär känna eleverna genom olika aktiviteter, för att underlätta att få syn på vad som händer i klassen och försöka lösa problem som uppstår.

11. Att alla i skolan bör vakta barnen på olika ställen, eftersom mobbning kan ske på undanskymda platser.

12. Öka kunskaper och inse konsekvenserna av mobbning. Skapa bra relationer mellan elever och skolpersonal, respektera demokratiska värden, skapa gemensam skolkultur.

10. Slutsats

Vi har kommit fram till att vår syfte och frågeställning har besvarats med hjälp av metoden (enkätfrågor). Metoden som vi har använt hjälpte oss att uppnå kraft och tydligt resultat eftersom vi har skickat enkäten till stora grupper och den metoden passar jättebra med stora grupper. Vi kan se att det finns en tydlig koppling mellan resultatet och vår litteraturgenomgång. De brister som forskare visade när det gäller medvetenheten om problemet mobbning, fanns också i gruppen utländska lärare i vår undersökning.

Vi står inför ett problem som har varit och fortfarande finns i vår tid. Det viktigaste vi har lärt oss är att vi alla på allvar måste träna oss att se detta problem, eftersom det är så många barn och ungdomar som utsätts för mobbning, och vi vet vilken negativ påverkan det har haft för dem i deras liv. En del har tagit sitt liv, andra har flyttat från skolan eller stannat kvar till priset av fortsatt lidande. Vi ser också att en del har blivit psykiskt sjuka eller deprimerade. Det finns flera olika typer av konsekvenser orsakade av mobbning.

För oss har det varit givande att gå djupare i detta ämne och förstå hur allvarligt det är med mobbning. Det är ett nytt ämne för oss och det har gett oss ny kunskap. Vår medvetenhet har ökat om vad som händer i de svenska skolorna. Det viktigaste för oss är att lära känna detta ämne för att vi ska veta och lära oss hur vi ska reagera om vi ställs inför en sådan situation. Samtidigt måste vi själva försöka upptäcka och förhindra det på olika sätt.

Vi tror inte att man kan lägga allt ansvar på läraren att upptäcka och hantera mobbning, eftersom mobbning inte bara händer i klassrummet. Det händer på olika ställen - i matsalen, korridoren, på rasterna och på skolgården. Därför är det viktigt att alla som jobbar i skolan ska samarbeta för att förebygga och hantera mobbning ex, lärare, rektor, vaktmästare, kurator och personal i matsalen m fl.

Ett förslag, som Inger Enkvist, professor i spanska i Lund och författare till flera debattböcker om skolan, lyfter fram, är att "Lärare skulle lyckas bättre med att motverka mobbning och

våldsutvecklingen i skolor, om de kombinerar utbildning och uppfostran med antimobbningsskampanjer”.

Vi tycker att alla lärare behöver få utbildning i hur man förebygger mobbning och vilka antimobbningsprogram som finns och vi anser att det ska ingå i Lärarutbildningen på universitet eller högskola. Genom det kommer vi att spara både tid och pengar. Det handlar om att skapa en medvetenhet om hur man hanterar och förebygger mobbning i skolan. På det sättet slipper vi skicka lärare på antimobbningsutbildningar och vi sparar på sätt pengar. Lärarna blir mer medvetna om hur de kan hantera och förebygga mobbning redan innan de börjar arbeta som lärare i sina klasser. Läraren behöver inte be om råd och stöd av andra lärare som har genomgått antimobbningskurser, utan vet på egen hand vad han/hon ska göra. Om det finns en större medvetenhet om var och hur mobbning kan ske blir det lättare att hantera och upptäcka den.

Genom att förbättra vår utbildning idag, kommer vi förbättra vår framtid och barnen är framtiden.

Referenslista

Aftonbladet (2016). ”Pappan: Han mobbades – men fick ingen hjälp” Publicerat 2016-01-12. Hämtat 6 februari 2016. [http://www.aftonbladet.se/nyheter/inrikes/Pappan: Han mobbades- men fick ingen hjälp/](http://www.aftonbladet.se/nyheter/inrikes/Pappan%3A%20Hann%20mobbades-men-fick-ingen-hjalp/) .

Coloroso, B. (2007). *Mobbningens tre ansikten- så bryter vi våldets onda cirkel*. Viborg. Damm förlag.

Dagens Nyheter.(2013). *Forskare letar nya metoder mot mobbning*. Hämtat 16 november 2015 från [http://www.dn.se/nyheter/sverige/forskare-letar-metoder-mot -mobbning/](http://www.dn.se/nyheter/sverige/forskare-letar-metoder-mot-mobbning/) .

Dagens Nyheter.(2011). *Anmäld mobbning fördubblad*. Publicerat den 2011-01-28. Hämtat 9 februari 2016 från http://www.dn.se/nyheter/sverige/anmeld-mobbning-fordubblad.

Dagens Nyheter.(2007). *Grupparbete i skolan öka mobbning*. Publicerat den 2007 -02-07 Hämtat 13 december 2015 <http://www.dn.se/sthlm/grupparbete-i-skolan-okar-mobbningen/>.

Ellmin, R.(2014). *Att förbygga mobbning i skolan*. Stockholm: Liber AB.

Elmeroth, E .(2011). *Etnisk makt ordning i skola och samhälle*. Lund: Studentlitteratur AB.

Ejlertsson, G.(2005). *Enkäten i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

ELPO 94, Hämtat 2015-08-22. <http://www.escandinavo.com/download/lpo94swe.pdf>

Friends. *Friendsprogrammet*. Hämtat 2015-09-11 från www.friends.se .

Haddad, W (2009). *Mobbning* (Examensarbete). Stockholm: Stockholms universitet.

Herlin, A & Munthe, B.(2011). *En tryggare skola*. Sverige: Vällingby AB.

Hoiby, H & Levin, M & Thuulin, A (2006). *Tillsammans mot mobbning: klassmötet – en grund för trivsel*. Denmark: Liber AB.

Höistad, G.(2001). *Mobbning och människovärde*. Stockholm: Förlagshuset Gothia AB.

Läroutbildning. Hämtat 2015-11- 23

[http://www.su.se/lararutbildningar/1%C3%A4rare/utl%C3%A4ndska-1%C3%A4rare- vidareutbildning-ulv](http://www.su.se/lararutbildningar/1%C3%A4rare/utl%C3%A4ndska-1%C3%A4rare-vidareutbildning-ulv).

Nyheter.(2015). ”Okunskap bland lärare gör att mobbningen inte minskar” publicerat 2015-08-12. Hämtat 5 februari 2016 från [http://www.dn.se/nyheter/sverige/okunskap](http://www.dn.se/nyheter/sverige/okunskap-bland-larare-gor-att-mobbning-inte-minskar/) bland lärare gör att mobbning inte minskar/.

- Nationalencyklopedin (2015). Hämtat 2015-09-26. <http://www.ne.se/>.
- Olsson, C. (2013). *Verktyg mot mobbning och kränkning*. Skolbörsen Förlag.
- Olwens, D.(1991). *Mobbning i skolan: Vad vi vet och vad vi kan göra*. Stockholm: Liber.
- Olweus, D.(1999). *Mobbning bland barn och ungdomar*. Rädda barnen förlag.
- Raddabarnen. <https://www.raddabarnen.se/vad-vi-gor/mer-om-vad-vi-gor/utbildning-och-skola/tryggare-skola/?gclid=CKHfha-AyMoCFUmeGwod3GAGgw> Rädda Barnen, Hämtat 2016-02-02.
- Raddabarnen. Hämtat 2015- 11-14 [http:// www.raddabarnen.se](http://www.raddabarnen.se) .
- Rostam, P.(2008). *Svärdord, mobbning och självmobbning*. Västerås: Förlag AB.
- Skolverket (2011). *Utvärdering av metoder mot mobbning*. Hämtat 2015-10-11 från <http://www.skolverket.se/publikationer>
- Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskolan och fritidshem 2011*. Hämtat den 2015-09-20 från <http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/laeroplan>.
- Skolverket (2011). *Allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling*. Hämtat 2015-11-02. Från http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D2798 .
- Stukat, S.(2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Svenska Dagbladet. (2011). ”Mobbad elev får skulden”.Publicerad 2011-08-16. Hämtat 6 februari 2016 från http://.svd.se/nyheter/inrikes/mobbad_elev_far_skuld_902004-3619.svd.
- Trost, J.(2007). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.
- Thors (red), C. (2007). *Utstött – en bok om mobbning*. Stockholm: Lärarförbundet.
- ULV. *Utländska lärares vidareutbildning*. Hämtad 2015-12-04. <http://www.su.se/lararutbildningar/l%C3%A4rare/utl%C3%A4ndska-l%C3%A4rares-vidareutbildning-ulv>

Bilagor

Enkätfrågor till lärare som går på ULV-programmet, med erfarenhet av klassrumsarbete i sina hemländer, och lärare som går VAL-programmet, som har jobbat som lärare i Sverige. Vi behöver få tips och råd från ULV-lärarna om hur de har hanterat mobbning i sina hemländer. Samtidigt behöver vi få reda på vilka erfarenheter VAL-lärarna har från sin lärarerfarenhet i Sverige.

Vi ber att ULV-lärarna svara på frågor om sina länder och hur har de hanterat och förebyggt mobbning, samtidigt som VAL-lärarna svarar på frågorna och berättar om sina erfarenheter i Sverige. Tanken är att vi ska få olika erfarenheter och råd som hjälper oss med vår uppsats. Dessutom får vi bra tips om vi kan hantera mobbning i vår klass när vi ska jobba som lärare i framtiden. Resultaten kan också hjälpa till att kasta nytt ljus på den forskning som finns både nu och i framtiden. Den information som vi får av er ska inte användas i någon annat slags arbete utom vår uppsats.

Du är anonym och det är frivilligt att svara på enkäten och ingen kan tvinga er att fylla i den och lämna in den, men vi är förstås tacksamma om ni svarar då det betyder mycket för oss.

Tack ska ni ha.

Enkät formulär:

https://docs.google.com/forms/d/1l_CIVtwQCQNluYFJnylBFsHHR77PByCauampiU0DUHo/viewform

Hur lärare på ULV-och VAL-programmet hanterar mobbning i klassrummet

Hur gammal är du?

- Mellan 20-30 år
- Mellan 31-45 år
- Mellan 46-55 år
- Mellan 56-60 år

Vilken kön har du?

- Man
- Kvinna
- Annan

Vilket land växte du upp i?

- Sverige
- Annat

Hur många år har du jobbat som lärare?

- Mellan 2-5 år
- Mellan 6-10 år
- Mellan 11-15 år
- Mellan 16-20 år

Studerar du på VAL eller ULV?

- VAL
- ULV

Är du?

- Lågstadiets lärare
- Mellan stadiets lärare
- Grundskolans lärare
- Gymnasiets lärare

Har du upplevt en mobbning situation i din klass?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Om du har svarat ja på tidigare fråga, hur har du hanterat det?

- Hanterat det själv
- Ber en kollega/ Kollegor att hjälpa till
- Frågade rektor och annan personal som jobbar på skolan
- Ringer till elevens föräldrar och låser det
- Ingen aning om hur jag kan hantera det

Har ni i din skola en tydlig plan för att förebygga och hantera mobbning?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Har ni regelbundna möten med rektor och skolpersonal där ni diskuterar om det finns mobbning i skolan?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Vem har huvudansvaret för att förebygga mobbning i klassen?

- Lärare själv
- Skolan personalen
- Föräldrarna
- Alla de tre

Hur kan lärare hantera mobbning i klassen?

- Genom ett klassråd och diskussion om mobbning
- Genom ett antimobbning program som finns i skolan
- Genom att inkludera mobbning med dagliga verksamheten

Är läraren i sitt uppdrag skyldig att hantera och förebygga mobbning i sin klass?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Hur tolkar du begreppet mobbning?

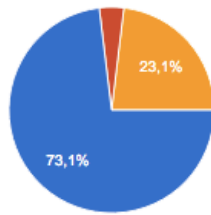
**Följer du i din klass en special metod(metoder) för att förebygga mobbning i din klass?
Om vilken är det(de)?**

Har ni några förslag eller tips som kan förebygga mobbning?

Hur uppfattar du våra enkätfrågor?

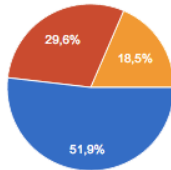
- Mycket bra
- Ganska bra
- Varken bra eller dåligt
- Ganska dåligt

Är läraren i sitt uppdrag skyldig att hantera och förebygga mobbning i sin klass?

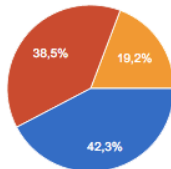
Ja	19	73.1 %
Nej	1	3.8 %
Vet ej	6	23.1 %

Har ni i din skola en tydlig plan för att förebygga och hantera mobbning?

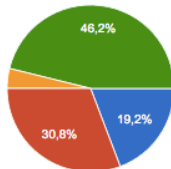
Ja	14	51.9 %
Nej	8	29.6 %
Vet ej	5	18.5 %

Har ni regelbundna möten med rektor och skolpersonal där ni diskuterar om det finns mobbning i skolan?

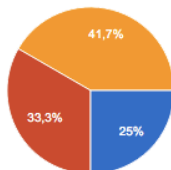
Ja	11	42.3 %
Nej	10	38.5 %
Vet ej	5	19.2 %

Vem har huvudansvaret för att förebygga mobbning i klassen?

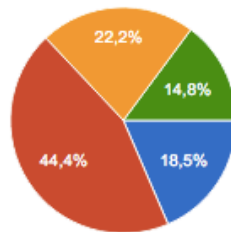
Lärare själv	5	19.2 %
Skolan personalen	8	30.8 %
Föräldrarna	1	3.8 %
Alla de tre	12	46.2 %

Hur kan lärare hantera mobbning i klassen?

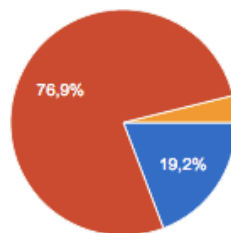
Genom ett klassråd och diskussion om mobbning	6	25 %
Genom ett antimobbning program som finns i skolan	8	33.3 %
Genom att inkludera mobbning med dagliga verksamheten	10	41.7 %

Hur gammal är du?

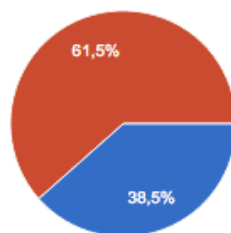
Mellan 20-30 år	5	18.5 %
Mellan 31-45 år	12	44.4 %
Mellan 46-55 år	6	22.2 %
Mellan 56-60 år	4	14.8 %

Vilken kön har du?

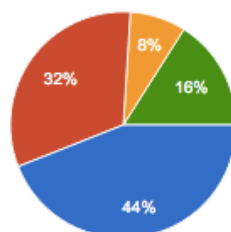
Man	5	19.2 %
Kvinna	20	76.9 %
Annan	1	3.8 %

Vilket land växte du upp i?

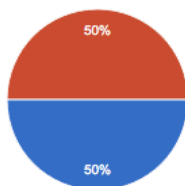
Sverige	10	38.5 %
Annat	16	61.5 %

Hur många år har du jobbat som lärare?

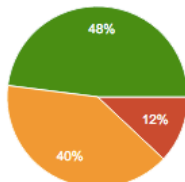
Mellan 2-5 år	11	44 %
Mellan 6-10 år	8	32 %
Mellan 11-15 år	2	8 %
Mellan 16-20 år	4	16 %

Studerar du på VAL eller ULV?

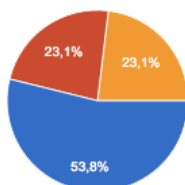
VAL	13	50 %
ULV	13	50 %

Är du?

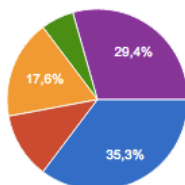
Lågstadiet lärare	0	0 %
Mellan stadiet lärare	3	12 %
Grundskolans lärare	10	40 %
Gymnasiets lärare	12	48 %

Har du upplevt en mobbning situation i din klass?

Ja	14	53.8 %
Nej	6	23.1 %
Vet ej	6	23.1 %

Om du har svarat ja på tidigare fråga, hur har du hanterat det?

Hanterat det själv	6	31.6 %
Ber en kollega/ Kollegor att hjälpa till	2	10.5 %
Frågade rektor och annan personal som jobbar på skolan	3	15.8 %
Ringer till elevens föräldrar och låser det	1	5.3 %
Ingen aning om hur jag kan hantera det	5	26.3 %